

HOE TE HANDELEN BIJ EEN LEVEND AANGESPOELDE DOLFIJN OP HET STRAND

What to do with live stranded dolphins

Waarom stranden dolfijnen? Bijna alle op het strand gevonden dolfijnen zijn zeer ziek en deze ziekte is er de oorzaak van dat ze aanspoelen. Of ze zijn zo zwak dat ze bijna hun blaasgat niet meer boven water kunnen houden, zodat ze als zoogdier instinctief hun kop op het strand leggen, of ze zijn zo zwak dat de waterstroming ze op het strand werpt. Tot nu toe hebben we bij gestrande dolfijnen bacterie-infecties aangetroffen en ook uitwendige verwondingen. Bijna alle dolfijnen dragen (vaak soortspecifieke) parasieten bij zich die, als een dier eenmaal verzwakt raakt, de overhand gaan nemen. Deze parasieten geven dus additionele problemen. Na het stranden komen er nog de volgende problemen bij: oververhitting (lucht geleidt warmte veel minder goed dan water), uitdroging en een te hoge drukbelasting van dat lichaamsdeel waarop het dier ligt. Daarbovenop komt dan nog de stress vanwege het ongewone (niet-aquatische) milieu, het zien van mensen en het horen van ongewone geluiden. Daarom is het zo belangrijk dat het dier zo snel mogelijk naar Zeedierenpark Harderwijk wordt getransporteerd zodat het snel in een bassin kan worden gelaten. Voor het transport wordt het dier valium toegediend om de stress te onderdrukken en om zo een shock te voorkomen.

Er zijn 4 punten die van belang zijn voor gestrande dolfijnen (de Bruinvis is ook een dolfijnensoort): (1) ademhaling, (2) koeling, (3) rust en (4) ondersteuning. De volgorde van handelen bij het vinden van een nog levend exemplaar op de kust zou moeten zijn:

- (1) Rustig naderen en vooral niet schreeuwen (tijdens de gehele operatie volhouden).
- (2) Teveel omstanders vermijden en mensen zoveel mogelijk buiten het gezichtsveld van de dolfijn laten staan; stress kan een acute dood tot gevolg hebben.
- (3) Het blaasgat, dat bovenop de kop zit, mag absoluut niet onder water komen, anders stikt het dier.
- (4) Indien mogelijk het dier in een plas met (zoet of zout) water leggen, maar wel zo dat het blaasgat boven water blijft. Dit kan in een natuurlijk plasje zijn, of in een gegraven gat, in een drinktrog van vee of iets anders. Door het water wordt het dier over een groot oppervlak gedragen.
- (5) Indien er veel zon schijnt het dier in de schaduw leggen of schaduw creëren.
- (6) Natte doeken (eventueel natte kleding) op lichaamsdelen leggen die boven het water van het plasje uitsteken. Niet op het blaasgat leggen!

- (7) Opbellen naar het Dolfinarium te Harderwijk (03410-16041) en vragen naar Teun Dokter (hoofd levende have), Jan Mosterd (hoofd diervorzorger) of Ron Kastelein (bioloog). Bij geen gehoor bellen met (03410) 20936. Het beste kan men een ander laten bellen en die dan terug laten rapporteren dat de informatie (plaats van stranding, geschatte lengte van het dier, indien mogelijk diersoort) is doorgegeven. Laat tegelijk vragen naar de verwachte aankomsttijd van het Dolfinarium personeel.

Noteer deze raadgevingen in bijvoorbeeld vogelgids of notitieboekje en houd vooral de telefoonnummers zo steeds paraat. Meer informatie over de behandeling van deze dieren in het Dolfinarium Harderwijk is te vinden in Kastelein R.A., Bakker M.J. & Dokter T. (1990). The medical treatment of 3 stranded Harbour porpoises (*Phocoena phocoena*). *Aquatic Mammals* 15(4):181-202.

Summary Advice is given on how to act in case of a live stranding of a dolphin or porpoise. One should behave quietly to avoid additional stress, keep the animal out of the sun, and put it in a pool (fresh or salt) with the blowhole free to breath. The Harderwijk Marine Mammal Park should be informed about the stranding to get it there as soon as possible. Details on the (medical) treatment of stranded cetaceans are given in Aquatic Mammals 15(4) 1990.

R.A.Kastelein, Research en educatie, Zeedierenpark Harderwijk, Strandboulevard-oost 1, 3841 AB Harderwijk.